

NEUROPSYKOLOGIA

Neuropsykologia hyödyntää tutkimuksessa ja kliinisessä työssä nopeasti kehittyvien neurotieteiden sekä psykologian muiden alueiden kuten kognitiivisen ja kehityspsykologian tietämystä ja menetelmiä.

Kliinisen neuropsykologian keskeistä työaluetta ovat keskushermoston sairauksiin ja vammoihin sekä kehityshäiriöihin ja oppimisvaikeuksiin liittyvien psykologisten seuraamusten arviointi ja kuntoutus. Erikoistumisopinnot antavat valmiudet toimia neuropsykologian erikoispsykologin työtehtävissä.

Sisällys

Informaatiota erikoispsykologikoulutuksista yleensä	2
1. Neuropsykologian opintojen rakenne ja suoritustavat.....	5
2. Opintojen sisältö.....	7
NEUA TIETEENALAOPINNOT (55 op)	7
NEUB MENETELMÄOPINNOT (5 op)	12
NEUC LOPPUTYÖ (10 op)	12
NEUD KOULUTUKSEN ULKOPUOLINEN TYÖNOHJAUS JA TYÖKOKEMUS	13
3. Yhteystiedot	13

Informaatiota erikoispsykologikoulutuksista yleensä

Erikoispsykologikoulutus erikoistumiskoulutuksena

Erikoispsykologikoulutukset toteutetaan nykyisin ei-tutkintoon johtavina maksullisina erikoistumiskoulutuksina. Erikoistumiskoulutuksella vahvistetaan työelämässä toimivien korkeakoulutettujen ammatillista kehittymistä ja erityiskompetensseja.

Erikoistumiskoulutuksena voidaan järjestää koulutus, jonka laajuudesta, tavoitteista, kohderyhmästä ja opiskelijan asiantuntemuksen osoittamisesta on sovittu yliopistojen tai ammattikorkeakoulujen keskinäisessä yhteistyössä yhdessä työ- ja elinkeinoelämän edustajien kanssa. Erikoistumiskoulutukset nojaavat vahvaan tutkimukselliseen ja tieteelliseen pohjaan ja niitä järjestävät vain yliopistot ja korkeakoulut.

Koulutuksen järjestää yliopistojen psykologian oppiaineiden ja laitosten muodostama yliopistoverkosto Psykonet. Erikoispsykologikoulutus uudistui vuonna 2016 lakimuutoksen myötä. Koulutus tuottaa Yliopistolain (558/2009) 7 c §:n ja yliopistolain muuttamisesta annetun lain (1172/2014) 7 a §:n sekä erikoistumiskoulutusta koskevan asetuksen (1439/2014) mukaisen pätevyyden toimia vaativissa asiantuntijatehtävissä psykologian erikoisaloilla.

Erikoispsykologikoulutuksista on kullakin erikoisalalla laadittu jäsenyliopistojen rehtoreiden allekirjoittama sopimus (VNA 1439/2014 20 c §).

Erikoispsykologikoulutusta järjestetään nykyisin erikoistumiskoulutuksena seuraavilla erikoisaloilla (suluissa koulutuksen vastuuyliopisto), klikkaamalla alaa pääset koulutuksen tietoihin (linkit johtavat Psykonetin sivuille):

- [Kliininen mielenterveyspsykologia](#) (Helsingin yliopisto)
- [Lapset ja nuoret](#) (Turun yliopisto ja Åbo Akademi)
- [Neuropsykologia](#) (Helsingin yliopisto)
- [Psykoterapia](#) (Jyväskylän yliopisto)
- [Terveyspsykologia](#) (Itä-Suomen yliopisto)
- [Työ- ja organisaatiopsykologia](#) (Tampereen yliopisto)

Erikoispsykologikoulutukset ovat laajuudeltaan 70 opintopistettä ja ne voidaan suorittaa 3 vuodessa työn ohessa. Uudistuneet koulutukset eivät enää johda lisenssiaan tutkintoon.

Koulutukset ovat maksullisia, ja niiden hinta on 120 € / opintopiste. Tietoja kootusti on saatavilla myös [Psykonetin](#) sivuilta.

Erikoispsykologin koulutuksesta annettavat todistukset ja niiden osoittama pätevyys

Erikoispsykologin erikoistumiskoulutuksen järjestävä yliopisto myöntää koulutuksen hyväksytysti suorittaneelle opiskelijalle todistuksen. Todistuksesta käy ilmi asianomainen erikoisala. Kaikkien yliopistojen antamat todistukset ovat sisällöltään yhdenmukaiset.

Neuropsykologian erikoispsykologikoulutuksen perusteella voi hakea oikeutta Kelan tukemien neuropsykologisten kuntoutuspalvelujen tuottamiseen.

Lasten ja nuorten erikoispsykologin koulutus antaa pätevyyden sosiaalihuollon ammatillisen henkilöstön kelpoisuusvaatimuksista annetun lain 272/2005 9 §:n ja asetuksen (608/2005) 2 §:n tarkoittamiin kasvatus- ja perheneuvonnan erityistyöntekijän tehtäviin.

Työ- ja organisaatiopsykologian erikoispsykologikoulutus antaa työterveyshuollon psykologin pätevyyden.

Erikoispsykologikoulutukseen hakeminen

Erikoispsykologikoulutukset alkavat kahden–neljän vuoden välein. Hausta ilmoitetaan Psykologi-lehdessä, Psykonetin internet-sivuilla osoitteessa <http://www.psykonet.fi> sekä koulutusvastuuyliopistojen verkkosivuilla (linkit alla).

Koulutukseen haetaan (erikoisalan omalla) sähköisellä hakulomakkeella. Lisätietoja eri alojen koulutuksesta, alkamisesta ja hakumenettelyistä saa yliopistojen Psykonetin koordinaattorilta, erikoisalojen sihteereiltä/koulutussuunnittelijoilta. Helsingin yliopistossa tiedustelut voi lähettää suoraan ammatillisen jatkokoulutuksen palveluosoitteeseen: meilahti-specialist@helsinki.fi.

Seuraava haku on 10.1.-31.1.2022. Hakukriteerit, tarkat hakuohjeet ja lisätiedot löytyvät koulutusvastuuyliopistojen verkkosivuilta sekä Psykonetin verkkosivuilla www.psykonet.fi

[Helsingin yliopiston lääketieteellisen tiedekunnan ammatillinen jatkokoulutus \(Neuropsykologian ja kliinisen mielenterveyspsykologian erikoispsykologikoulutukset\)](#)

[Tampereen yliopiston työ- ja organisaatiopsykologian erikoispsykologikoulutus](#)

[Turun yliopiston lasten ja nuorten erikoispsykologikoulutus](#)

[Itä-Suomen yliopiston terveystieteiden erikoispsykologikoulutus](#)

Lisätietoja yleisistä asioista koordinaattori Tanja Sarlin, Psykonet, Turun yliopisto, p.0407679358, tanja.sarlin@utu.fi

Opiskelijavalinta

Valintakriteerit vaihtelevat erikoisaloittain. Yleisesti pohjakoulutuksena edellytetään psykologian maisterin tai sitä vastaavaa tutkintoa, joka oikeuttaa psykologin ammatin harjoittamiseen, sekä mahdollisuutta työskennellä erikoisalaan liittyvissä tehtävissä koulutuksen aikana. Työ- ja organisaatio- ja terveystieteiden psykologian 30 opintopisteen erikoistumisopinnot moduulien ovat kelpoisia hakijat, joilla on joku muu soveltuva ylempi korkeakoulututkinto (esim. hallintotieteistä, taloustieteistä, sosiaalipsykologiasta, tai kasvatustieteistä) ja jotka voivat hyödyntää koulutusta työssään. Terveystieteiden psykologian 30 op:n erikoistumisopinnot moduuliopeintoihin ovat kelpoisia hakijat, joilla on laillistamista edellyttävä terveydenhuollon tutkinto (muu kuin psykologi).

Erikoispsykologikoulutuksen opiskelijavalinnassa voidaan kiinnittää huomiota myös hakijan oman orientaation syvyyteen: missä määrin hän on jo hankkinut psykologian alan täydennyskoulutusta ja kuinka se näkyy hänen toiminnassaan esimerkiksi kirjoituksina, esitelminä tai julkaisuina. Useilla erikoisaloilla edellytetään lisäksi jo kertynyttä työkokemusta laillistettuna psykologina. Opiskelijat valitaan hakemusten ja mahdollisten haastatteluiden perusteella. Sisäänottomäärä vaihtelee erikoisaloittain ja vuosittain.

Lisätietoja löydät erikoisalojen opinto-oppaista ja alojen vastuuolettajilta sekä yliopistojen nettisivuilta. Katso Psykonetin verkkosivuilta www.psykonet.fi.

Mikäli hakija on tyytymätön opiskelijavalinnan tulokseen, hän tai hänen valtuuttamansa henkilö voi osoittaa perustellun, kirjallisen oikaisupyynnön erikoisalan vastuuyliopistolle 14 päivän kuluessa valinnan tuloksen julkistamisesta. Tarkemmat tiedot löytyvät yliopistojen omilta sivuilta ja tiedotetaan opiskelijavalinnan valintapäätöksen yhteydessä.

Opiskelupaikan vastaanottaminen

Kunkin yliopiston asianomainen tiedekunta tai tieteenalayyksikkö hyväksyy opiskelijat. Saatuaan tiedekunnan tai tieteenalayyksikön ilmoituksen valituksi tulemisesta opiskelijan tulee ilmoittaa myönnetyn opiskelupaikan vastaanottamisesta annetussa määräajassa yliopiston ohjeiden mukaisesti. Tarkemmat ohjeet opiskelupaikan vastaanottamiseen ja opintojen aloittamiseen liittyen (opintomaksut, orientaatio, käyttöluvut, opetusohjelma ja kurssi-ilmoittautumiset) lähetetään hyväksymisviestin yhteydessä.

Koulutusjärjestelyt ja kurssikalenteri

Koulutukseen liittyvien kurssien ja muiden opetustapahtumien yksityiskohtaiset aikataulut ja muu informaatio julkaistaan koulutusvastuuyliopistojen opintotietojärjestelmissä sekä Psykonetin Internet-sivuilta löytyvässä kurssikalenterissa osoitteessa <http://www.psykonet.fi/Erikoispsykologikoulutus/kurssikalenteri>.

Tiedot neuropsykologian ja kliinisen mielenterveyspsykologian opetustapahtumista julkaistaan Helsingin yliopiston Opiskelijan ohjeet -sivuilla <https://studies.helsinki.fi/ohjeet/artikkeli/ammattillisen-jatkokoulutuksen-rakenne-ja-suorittaminen>.

Kaikkien erikoisalojen yhteistyönä toteutetaan puolivuositain Erikoispsykologi asiantuntijana -seminaari, joka antaa valmiuksia sellaisissa kaikille erikoistuville tarpeellisissa ammatillisissa taidoissa, joihin perustutkinto eikä myöskään oman erikoisalan opinnot tai oma ammattikäytäntö työpaikkakoulutuksineen anna riittäviä valmiuksia. Seminaarien teemat ja järjestämipaikkakunnat vaihtelevat (mm. kouluttajana toimiminen, tiedottaminen, oikeuspsykologia ja työnohjaus). Myös nämä seminaarit ilmoitetaan Psykonetin kurssikalenterissa.

Erikoispsykologikoulutuksen opetusohjelmat toteutetaan monimuotoisesti lähi- ja/tai etäopetuksen menetelmin: Opetusmuodot voivat vaihdella erikoisaloittain ja kurseittain (esim. seminaarit, luento- ja pienryhmäopetus, itsenäinen työskentely). Kurssien toteuttamismuodot kuvataan tarkemmin kunkin erikoisalan opintovaatimuksissa ja aloitusseminaareissa käydään läpi opetusmuodot ja opiskelukäytänteet erikoisaloittain. Opintojensa alussa opiskelija voi laatia yhdessä erikoisalan vastaavien opettajien kanssa henkilökohtaisen opintosuunnitelman (HOPS).

Erikoispsykologikoulutuksen opintorekisterit

Erikoistumiskoulutusta suorittamaan hyväksytyt opiskelijat kirjataan asianomaisen yliopiston opintorekisteriin. Rekisteriotteen ja/tai tiedot opinnoista saa ao. yliopiston ohjeiden mukaisesti.

Erikoispsykologikoulutuksen kustannukset

Erikoispsykologikoulutus on maksullinen erikoistumiskoulutus (Valtioneuvoston asetus 1082/2009 (§ 2) yliopiston toiminnasta perittävistä maksuista ja asetus 1436/2014 valtioneuvoston asetuksen muuttamisesta). Opintomaksu on 120 euroa/ 1 opintopiste. 70 opintopisteen laajuisen erikoispsykologikoulutuksen kokonaishinta on 8400 euroa. Opintomaksun voi maksaa 1, 3 tai 6 erässä. Maksusuunnitelmasta sovitaan tarkemmin ao. yliopiston kanssa opiskelupaikan vastaanottamisen yhteydessä. Suppeammat erikoistumisopinnot (nk. moduulioopinnot) työ- ja organisaatiopsykologian (30–40 op) ja terveystieteiden psykologian erikoisaloilla (20–30 op) maksavat niin ikään 120 euroa per opintopiste.

Erikoispsykologikoulutuksen organisaatio

Psykonet on psykologian koulutusalaalla toimiva yliopistoverkosto, jonka muodostavat Helsingin, Itä-Suomen, Jyväskylän, Tampereen ja Turun yliopistojen sekä Åbo Akademin psykologian laitokset ja oppiaineryhmät. Verkosto on toiminut koulutusalan katto-organisaationa vuodesta 1989. Verkostoa koordinoi Turun yliopisto.

Erikoispsykologikoulutuksista on kullakin erikoisalalla laadittu jäsenyliopistojen rehtoreiden allekirjoittama sopimus (VNA 1439/2014 20 c §). Erikoispsykologikoulutuksia organisoii edellä kuvatun työnjaon mukaisesti kunkin Psykonet-yliopistoverkoston jäsenyliopisto. Verkoston ylin johto on Psykonetin johtokunnalla, jonka alaisuudessa toimiva erikoispsykologikoulutuksen yhteistyöryhmä koordinoi koulutusten järjestämistä. Yhteistyöryhmä koostuu erikoisalaryhmien puheenjohtajista ja eräistä muista asiantuntijoista.

Kullakin erikoisalalla toimii valtakunnallinen ohjausryhmä, jonka tehtävänä on suunnitella ja ohjata erikoisalan koulutusta. Ohjausryhmien jäsenet edustavat asianomaista erikoisalaa, kutakin psykologian oppiainetta, opiskelijoita ja ammattikenttää. Ohjausryhmien sihteeri antavat tarkempaa informaatiota kultakin erikoisalalta.

1. Neuropsykologian opintojen rakenne ja suoritustavat

Koulutuksen kurssit jakautuvat tieteenalaopintoihin, menetelmäopintoihin, lopputyöhön ja koulutuksen ulkopuoliseen työnohjaukseen ja työkokemukseen. Tieteenalaopinnot jakautuvat kliinisen neuropsykologian opintoihin ja lähitieteiden opintoihin. Kliinisen neuropsykologian opinnot käsittävät sisällöllisesti seuraavat kokonaisuudet: neuropsykologin asiantuntijaroolin kehittyminen, neuropsykologian työkentät, neuropsykologian työskentelytavat, etiologialähtöinen osaaminen ja kognition osa-alue lähtöinen osaaminen.

Koulutus alkaa opintoihin orientoivalla aloitusseminaarilla. Lisäksi suoritetaan kliinisen neuropsykologian opintokokonaisuuteen kuuluva teoreettinen alkutentti. Loput kliinisen neuropsykologian opintokokonaisuudesta suoritetaan kolmen vuoden aikana pääsääntöisesti osallistumalla opintojaksoihin, joita järjestetään noin 3–4 lukukaudessa ja joiden yhteydessä suoritetaan oheiskirjallisuutta. Koulutuksen alussa on kaikille pakollisia opintoja ja vapaavalintaisuus lisääntyy koulutuksen edetessä. Opintokokonaisuuteen sisältyy koulutuksen aikana pidettävä oma asiantuntijaluento, jonka toteuttamistavoista sovitaan erikseen. Lisäksi opiskelijat suorittavat lähitieteiden (neurotiede, neurologia ja psykiatria) opintokokonaisuuden. Koko koulutuksen ajan työestetään Ammatillisen kehittymisen portfolioa.

Opintojen suorittamistavat vaihtelevat kurkseittain. Opinnoista vain pieni osa suoritetaan läsnäololla kurseilla, ja itsenäisen työskentelyn osuus on suuri. Tavoitteena on, että opiskelijat ottavat vastuun omasta oppimisestaan ja toimivat opinnoissa aktiivisesti ryhmän jäsenenä. Kurseilla käytetään erilaisia pedagogisia ratkaisuja, joiden tarkoituksena on varmentaa laaja-alainen osaaminen sekä mahdollistaa yksilöllinen syventyminen opiskelijan osaamisen kannalta tärkeään aiheeseen.

Opintojen alussa opiskelija laatii henkilökohtaisen opintosuunnitelman (HOPS) niin, että sekä laaja-alainen perehtyneisyys että yksilöllinen syventyminen toteutuvat. Osan opinnoista voi korvata muualla suoritetuilla opinnoilla erillisten korvaavuusohjeiden mukaisesti.

Osasuoritukset tulee suorittaa kurssikohtaisiin määräaikoihin mennessä. Helsingin yliopiston linjausten mukaisesti opintojaksojen osasuoritukset vanhenevat vuoden kuluttua opintojakson alkamisesta. Jos opiskelija ei vuoden kuluessa opetuksen alkamisesta palauta kaikkia suoritukseen vaadittavia tehtäviä hyväksytysti, koko opintojakso tulee suorittaa uudelleen.

Salassapito- ja tietoturvasitoumus

Opiskelijat allekirjoittavat opintojen alussa salassapito- ja tietoturvasitoumuksen. Sitoumuksen taustalla on laki viranomaisten toiminnan julkisuudesta (21.5.1999/621) (vaitiolovelvollisuutta ja hyväksikäyttökieltoa koskeva 23 §) sekä laki potilaan asemasta ja oikeuksista (17.8.1992/785) (salassapitoa koskevat 13 ja 14 §).

Neuropsykologian erikoispsykologin koulutus (70 op) koostuu seuraavista opintokokonaisuuksista ja opintojaksoista:

NEUA TIETEENALAOPINNOT (55 op)

NEUAA Kliininen neuropsykologia (43 op)

Kaikille pakolliset opinnot (16 op)

NEUAA1 Aloitusseminaari ja teoreettinen alkutentti 4 op

NEUAA2 Asiantuntijaluento 2 op

NEUAA3 Kliininen neuropsykologinen arviointi 3 op

NEUAA4 Neuropsykologinen kuntoutus 3 op

Jompikumpi seuraavista 2 op

NEUAA5a Lastenneuropsykologiaa aikuisneuropsykologeille

NEUAA5b Aikuisneuropsykologiaa lastenneuropsykologeille

NEUAA6 Kliinisen neuropsykologian ryhmätyönohjaus 2 op

HOPS:ssa määritellyt henkilökohtaiset pakolliset opinnot (6 op)

2 kurssia kursseista NEUAA7-18, 23-24

Vapaavalintaiset kurssit (21 op)

7 kurssia kursseista NEUAA7-19, 22-24

NEUAB Lähtötieteet (12 op)

NEUAB1 Neurotiede 3 op

NEUAB2 Neurologia

NEUAB2a Aikuisneurologia 3 op

NEUAB2b Lastenneurologia 3 op

NEUAB3 Psykiatria 3 op

NEUB MENETELMÄOPINNOT (5 op)

NEUB1 Erikoispsykologi asiantuntijana 2 op

NEUB2 Tutkimuksen metodologia 2 op

NEUB3 Lopputyöseminaari 1 op

NEUC LOPPUTYÖ (10 op)

NEUD KOULUTUKSEN ULKOPUOLINEN TYÖNOHJAUS JA TYÖKOKEMUS

2. Opintojen sisältö

NEUA TIETEENALAOPINNOT (55 op)

NEUAA Kliininen neuropsykologia (43 op)

Tavoite ja sisältö: Opiskelija perehtyy kliinisen neuropsykologian keskeisiin teorioihin, empiirisesti validoituihin käsitteisiin, työtapoihin ja strategioihin. Opintojaksot jakaantuvat neuropsykologin asiantuntijaroolin kehittämisen, neuropsykologian eri työalueiden, neuropsykologian työskentelytaitojen, kognitiolähtöisen osaamisen syventämisen ja etiologialähtöisen osaamisen syventämisen teemakokonaisuuksiin.

Suoritustapa: Teoreettisen alkutentin (NEUAA1) ja Asiantuntijaluennon (NEUAA2) jälkeen kliinisen neuropsykologian opintojen suoritustapana on osallistuminen kontaktiopetukseen sekä itsenäinen työskentely ennako- ja jälkitehtävissä sekä ryhmä- ja verkkotehtävissä. Opinnot koostuvat kaikille pakollisista opinnoista, HOPS:ssa sovituista henkilökohtaisista pakollisista kursseista ja vapaavalintaisista kursseista.

Kaikille pakolliset kurssit (16 op)

Kaikki opiskelijat suorittavat kaikille pakolliset kurssit NEUAA1, NEUAA2, NEUAA3, NEUAA4, NEUAA5a tai NEUAA5b ja NEUAA6.

HOPS:ssa määritellyt henkilökohtaiset pakolliset opinnot (6 op)

Opiskelija suunnittelee itselleen henkilökohtaisen erikoistumisprofiilin ja määrittelee yhdessä yliopistonlehtorin kanssa asiantuntijuutensa kehittämisen kannalta keskeiset osa-alueet, joissa opiskelijan tietämys on vielä vähäistä. Henkilökohtaisten pakollisten opintojen määrittelyssä pohditaan mitkä osa-alueet vaativat lisäperehtymistä, jotta koulutuksen edellyttämä laaja-alainen pätevyys saavutetaan. Opiskelija suorittaa 2 kpl opintojaksoista NEUAA 7-18 tai 23-24.

Vapaavalintaiset kurssit (21 op)

Opiskelija valitsee itse 7 kpl opintojaksoista NEUAA 7-24. Kukin opintojakso (ei NEU22) pyritään järjestämään kerran koulutuksen aikana. Vapaavalintaisiin kursseihin voi myös sisällyttää yhden valinnaisen opintojakson (NEUAA22, 3 op) jossa opiskelija perehtyy syvällisesti omaa asiantuntijuuttaan tukevaan aiheeseen. Kurssi voi olla erikoispsykologikoulutuksen tai yliopiston järjestämä (esim. kliinisen mielenterveyspsykologian tai lasten ja nuorten erikoistumiskoulutusten tietyt kurssit) tai ulkopuolista koulutusta.

Kurssien suoritustapa vaihtelee opintokokonaisuuksittain. Tietyillä kursseilla on oma pakollinen kirjallisuutensa. Muusta pakollisesta kirjallisuudesta (alla) soveltuvat osat suoritetaan vastaavan kurssin yhteydessä.

Henkilökohtaisten pakollisten tai vapaavalintaisten kurssien yhteydessä tulee lukea koulutuksen aikana vähintään 2 vapaavalintaista kirjaa. Sopivaa kirjallisuutta voi etsiä yliopiston internetsivujen kautta, esim.:

<http://libraryguides.helsinki.fi/psychology>

Muu pakollinen kirjallisuus

- Andrewes, D. (2016). Neuropsychology: From Theory to Practice. 2nd Ed. Routledge/Taylor & Francis Group.
- Jehkonen, M., Saunamäki, T. & Hokkanen, L. (toim.) (2019). Kliininen neuropsykologia. Helsinki: Kustannus Oy Duodecim. <https://www.oppiportti.fi/op/npg00001/do>
- Ahonen, T., Aro, M., Aro, T., Lerkkanen, M. -K. & Siiskonen, T. (Toim.) (2019). Oppimisen vaikeudet. Niilo Mäki Instituutti. <https://www.ellibslibrary.com/book/978-951-39-7744-3>
- Anderson, V., Northam, E., Wrennall, J. (2019). Developmental Neuropsychology: A Clinical Approach. Routledge/Taylor & Francis Group. https://helsinki.primo.exlibrisgroup.com/permalink/358UOH_INST/qn0n39/cdi_proquest_ebookcentral_EBC5455439.
- Käypä Hoito -suositukset soveltuvin osin.
- Lisäksi tuoreimpia kurssiin sopivia kansainvälisiä julkaisuja noin 5 kpl / kurssi.

Neuropsykologin asiantuntijaroolin kehittyminen

Kliinisen neuropsykologin peruskompetensseja ovat oman ammatillisen identiteetin hahmottaminen, omien ammatillisten vahvuuksien ja kehittämiskohteiden jatkuva arviointi, ja ammatillisten yhteyksien luominen. Näihin tähtäävä teema-alue kulkee läpi koulutuksen ja tukee opiskelijan valmistumista asiantuntijarooliin.

NEUAA1 Aloitusseminaari ja teoreettinen alkutentti (4 op, pakollinen kurssi)

Tavoite ja sisältö: Opiskelija osaa kuvata kliinisen neuropsykologian keskeiset teoriat ja empiirisesti validoidut käsitteet. Opiskelija myös tutustuu kanssaopiskelijoiden luomaan kollegiaaliseen kenttään. Suoritustapa: Läsnaolo aloitusseminaarissa sekä kirja- tai verkkotentti: Kolb, B. & Whishaw, I.Q. (2021). *Fundamentals of human neuropsychology*. (8th ed.) United Kingdom: Worth Publishers. Myös 7.painos vuodelta 2015 hyväksytään.

NEUAA2 Asiantuntijaluento (2 op, pakollinen kurssi)

Tavoite ja sisältö: Opiskelija osaa tuottaa omaan asiantuntijuusalueeseensa liittyvää korkeatasoista koulutusmateriaalia ja välittää omaa tietämystään. Suoritustapa: Opiskelija pitää 30-45 minuutin pituisen oman luennon (+ 15 min keskustelua) aiheeseen sopivan opintojakson yhteydessä; luento voi olla teoriapainotteinen, esitellä omaa tutkimusta tai olla tapauskuvaus, jossa on perehdytty tapaukseen liittyvään kirjallisuuteen.

NEUAA6 Kliinisen neuropsykologian ryhmätönohjaus (2 op, pakollinen kurssi)

Tavoite ja sisältö: Opiskelija kehittää ammatillista asiantuntijuuttaan integroimalla alan teoria- ja tietosisältöjä omaan kliiniseen työskentelyynsä. Suoritustapa: Opiskelija suorittaa kurssin osallistumalla koulutuksen tarjoamaan työnohjaajapätevyyden omaavan neuropsykologin ryhmätönohjaukseen (30 tuntia). Opiskelija esittää työnohjauksessa kaksi omaa tapausta, joiden taustakirjallisuuteen perehtyy ennen työnohjausta. Ryhmäläiset perehtyvät myös muiden ryhmäläisten taustakirjallisuuteen ja osallistuvat aktiivisesti tapaamisilla tapausten käsittelyyn. Ammatillisen kehittymisen portfolioa käsitellään työnohjauskerroilla.

Ammatillisen kehittymisen portfolio

Tavoite ja sisältö: Opiskelija arvioi ja ottaa vastuuta omasta oppimisestaan ja asiantuntijuutensa kehittymisestä. Opiskelija seuraa ammatillista kehittymistään, tunnistaa vahvuutensa ja haasteensa ammatillisessa osaamisessaan. Suoritustapa: Opiskelija reflektoi osaamistaan ja edistymistään hyödyntäen myös työnohjauskerroilla käytyä keskustelua ja saamaansa palautetta ja kirjoittaa pohdintojaan saamaansa portfolioon aloitusseminaarissa, opintojaksojen yhteydessä sekä ennen ensimmäistä, kolmatta ja viimeistä työnohjauskertaa. Portfolion kirjoittamista seuraa työnohjaaja ja vastuulehtorit. Portfolion kirjoittaminen sisältyy kurssien opintopisteisiin.

Neuropsykologin asiantuntijaroolin kehittyminen -kokonaisuuteen kuuluvat pakollisina myös NEUB1 Erikoispsykologi asiantuntijana (katso menetelmäopinnot) ja NEUD Koulutuksen ulkopuolinen työnohjaus ja työkokemus (katso ko. kohta).

Neuropsykologian työalueet

Kliininen neuropsykologi työskentelee erilaisilla työkentillä, joissa kussakin on omat työotteensa. Teema-alue varmistaa pohjan olennaisimmilla kompetenssialueilla: arvioinnissa, kuntoutuksessa ja konsultoinnissa. Lisäksi vertaillaan yhtäläisyyksiä ja eroja lasten, nuorten ja aikuisten kanssa työskenneltäessä.

NEUAA3 Kliininen neuropsykologinen arviointi (3 op, pakollinen kurssi)

Tavoite ja sisältö: Opiskelija tuntee keskeiset kliinisen neuropsykologian arviointimenetelmät ja niiden teoreettisen ja tilastollisen taustan sekä kehittää arviointia ohjaavia päätöksentekotaitojaan ja tuntee näyttöön perustuvan käytännön periaatteet. Opiskelija tuntee lain vaatimuksen neuropsykologin lausuntoja koskien ja kehittää taitojaan lausuntojen kirjoittamisessa.

NEUAA4 Neuropsykologinen kuntoutus (3 op, pakollinen kurssi)

Tavoite ja sisältö: Opiskelija ymmärtää kuntoutuksen mahdollisuudet aivojen plastisiteetin näkökulmasta, neuropsykologisen kuntoutuksen eri lähestymistavat ja vaikuttavuuden sekä perehtyy neuropsykologisen kuntoutuksen lainsäädäntöön ja järjestelmiin.

NEUAA5 (2 op, toinen kurseista pakollinen)

Riippuen opiskelijan aiemmasta työ- ja osaamisalueesta, suorittaa hän joko NEUAA5a:n tai NEUAA5b:n

NEUAA5a Lastenneuropsykologiaa aikuisneuropsykologeille

Tavoite ja sisältö: Opiskelija jäsentää lastenneuropsykologian keskeiset käsitteet, menetelmät ja sovellusalueet sekä perehtyy syvällisemmin yhteen osa-alueeseen.

NEUAA5b Aikuisneuropsykologiaa lastenneuropsykologeille

Tavoite ja sisältö: Opiskelija jäsentää aikuisneuropsykologian keskeiset käsitteet, menetelmät ja sovellusalueet sekä perehtyy syvällisemmin yhteen osa-alueeseen.

NEUAA24 Konsultaatio neuropsykologiassa (3 op)

Tavoite ja sisältö: Opiskelija tuntee konsultoivan kliinisen neuropsykologin roolin ja siihen eri toimialueilla liittyvät odotukset. Opiskelija osaa kommunikoida arvioinnin tulokset ymmärrettävästi eri kuulijajoukoille, laatia interventio- ja toimintasuunnitelmia yhteistyössä muun verkoston kanssa sekä tuoda esiin ja jakaa neuropsykologista tietämystä erilaisissa verkostoissa tarvittavalla tavalla.

Neuropsykologian työskentelytaidot

Kliinisen neuropsykologin keskeisiin peruskompetensseihin kuuluu taitava vuorovaikutus ja oman työotteen muokkaaminen tilanteen mukaan. Teema-alueen tavoitteena on nostaa esiin laadullisia taitoja, joita neuropsykologi työssään tarvitsee.

NEUAA18 Vuorovaikutuksen perusteet neuropsykologisessa työssä (3 op)

Tavoite ja sisältö: Opiskelija hallitsee vuorovaikutuksen ja allianssin perusteet sekä tunnistaa niiden säröjä ja haasteita, osaa pohtia itseään vuorovaikutustilanteissa, perehtyy asiakkaan ohjaamiseen ja kohtaamiseen arviointi- ja kuntoutustilanteissa sekä tietää perusteet psykoterapeuttisesta näkökulmasta osana neuropsykologista työskentelyä.

NEUAA19 Psykoterapeuttinen työskentelyote kuntoutuksessa

Kurseista voi suorittaa vain toisen. Kurssit on mahdollista suorittaa vain henkilökohtaisina vapaavalintaisina kursseina.

NEUAA19a Psykoterapeuttinen työskentelyote kuntoutuksessa: aikuisneuropsykologia (3 op)

Tavoite ja sisältö: Opiskelija syventää terapeuttisen työskentelyotteen näkökulmaa suhteessa omaan aikuisneuropsykologiseen kuntoutustyöhönsä psykoterapiaviitekehyksen kautta.

NEUAA19b Psykoterapeuttinen työskentelyote kuntoutuksessa: lastenneuropsykologia (3 op)

Tavoite ja sisältö: Opiskelija syventää terapeuttisen työskentelyotteen näkökulmaa suhteessa omaan lastenneuropsykologiseen kuntoutustyöhönsä psykoterapiaviitekehyksen kautta.

NEUAA23 Monimuotoisuus neuropsykologin työssä (3 op)

Tavoite ja sisältö: Opiskelija osaa huomioida moninaisuuden merkityksen neuropsykologisessa arvioinnissa ja kuntoutuksessa kulttuurisesta, kielellisestä, sosioekonomisesta sekä sukupuolen ja seksuaalisuuden näkökulmasta.

Kognitiolähtöisen osaamisen syventäminen

Kliinisen neuropsykologin keskeisiin kompetensseihin kuuluu kognitiivisten prosessien syvä tuntemus ja kyky yksilön tilanteen tukemiseen kognitiolähtöisesti. Teema-alue tuo käsittelyyn kognition osa-alueita yksi kerrallaan ja käy läpi osa-alueen kehityksen elämänkaareissa sekä yhteydet aivojen rakenteeseen ja toimintaan. Lisäksi käsitellään kunkin osa-alueen häiriöitä, arviointia ja kuntoutumista.

NEUAA12 Muisti, muistihäiriöt ja niiden kuntoutus (3 op)

Tavoite ja sisältö: Opiskelija jäsentää muistin kehittymisen ja toiminnan periaatteita niin aivojen kuin kognitiivisen toiminnan tasolla. Opiskelija hallitsee keskeiset lasten ja aikuisten muistivaikeuksia aiheuttavien sairauksien ja vammojen etiologian ja oirekuvan (aikuisilla pois lukien etenevät muistisairaudet). Opiskelija osaa soveltaa muistivaikeuksien arvioinnin ja kuntoutuksen periaatteita.

NEUAA13 Tarkkaavuus ja toiminnanohjaus ja niiden häiriintyminen (3 op)

Tavoite ja sisältö: Opiskelija hallitsee tarkkaavuuden ja toiminnanohjauksen keskeiset kognitiiviset mallit ja aivoperustan, näiden toimintojen kehittymisen läpi elämänkaaren sekä näitä toimintoja koskevien kehityksellisten (esim. ADHD) ja hankittujen (esim. aivovauriot) häiriöiden arvioinnin lapsilla ja aikuisilla.

NEUAA14 Tarkkaavuuden ja toiminnanohjauksen häiriöiden kuntoutus (3 op)

Tavoite ja sisältö: Opiskelija hallitsee tarkkaavuuden ja toiminnanohjauksen häiriöiden kuntoutuksen periaatteet kehityksellisissä (esim. ADHD) ja hankituissa (esim. aivovauriot) häiriöissä lapsilla ja aikuisilla.

NEUAA15 Kielelliset häiriöt: arviointi ja kuntoutus (3 op)

Tavoite ja sisältö: Opiskelija hallitsee kielellisen prosessoinnin eri tasot kognitiivisen psykologian näkökulmasta ja aivotasolla, tunnistaa niiden häiriintymisen niin kehityksellisissä, äkillisissä kuin etenevissä aivotapahtumissa sekä hallitsee arvioinnin ja kuntoutuksen periaatteet lapsilla ja aikuisilla.

NEUAA16 Visuaaliset ja motoriset häiriöt: arviointi ja kuntoutus (3 op)

Tavoite ja sisältö: Opiskelija hallitsee visuaalisen ja motorisen prosessoinnin osatekijät kognitiivisen psykologian näkökulmasta, hallitsee näiden toimintojen aivoperustan ja tunnistaa niiden häiriintymisen kehityksellisissä ja hankituissa aivotapahtumissa (ml. neglect-oireyhtymä) sekä hallitsee arvioinnin ja kuntoutuksen periaatteet lapsilla ja aikuisilla.

Etiologialähtöisen osaamisen syventäminen

Kliinisen neuropsykologin keskeisiin kompetensseihin kuuluu tieto kognitioon ja käyttäytymiseen vaikuttavista tiloista diagnostisten järjestelmien näkökulmasta ja kyky yksilön tilanteen tukemiseen etiologialähtöisesti. Teema-alueen tavoitteena on tuoda käsittelyyn neurologisia ja kehityksellisiä tiloja ja käydä läpi niihin liittyviä neuropsykologisia oireita, arviointia ja kuntoutumista.

NEUAA9 Oppimisvaikeuksien arviointi (3 op)

Tavoite ja sisältö: Opiskelija hallitsee tavanomaisen lukemisen, kirjoittamisen ja matematiikan taitojen kehittymisen läpi elämänkaaren, näiden aivoperustan sekä hallitsee vaikeuksien arvioinnin lapsilla ja aikuisilla. Opiskelija tunnistaa laaja-alaisen oppimisvaikeuden ja osaa erottaa sen erityisistä oppimisvaikeuksista.

NEUAA10 Oppimisvaikeuksien kuntoutus (3 op)

Tavoite ja sisältö: Opiskelija hallitsee lukemisen, kirjoittamisen ja matematiikan oppimisvaikeuksien kuntoutuksen periaatteet lapsilla ja aikuisilla.

NEUAA17 Neuropsykiatriset häiriöt: arviointi ja kuntoutus (3 op)

Tavoite ja sisältö: Opiskelija hallitsee kehityksellisten neuropsykiatristen häiriöiden kentän, arvioinnin ja kuntoutuksen periaatteet lapsilla ja aikuisilla, mukaan lukien autisismikirjon häiriöt ja Touretten oireyhtymän.

NEUAA7 Neuropsykologiset oirekuvat aikuisneurologisissa sairauksissa (3 op)

Tavoite ja sisältö: Opiskelija jäsentää tyypillisimpien ja joidenkin harvinaisempien aikuisneurologisten sairauksien etiologian ja neuropsykologisen oirekuvan.

NEUAA8 Neuropsykologiset oirekuvat lastenneurologisissa sairauksissa (3 op)

Tavoite ja sisältö: Opiskelija jäsentää tyypillisimpien ja joidenkin harvinaisempien lastenneurologisten sairauksien etiologian ja neuropsykologisen oirekuvan.

NEUAA11 Ikääntyminen ja etenevät aivosairaudet (3 op)

Tavoite ja sisältö: Opiskelija osaa vertailla normaaliin ja poikkeavaan ikääntymiseen liittyviä kognitiivisten toimintojen ja käyttäytymisen muutoksia, hallitsee keskeisten muistisairauksien arvioinnin ja erotusdiagnostiikan periaatteet sekä tunnistaa niiden neuropsykologisen oirekuvan.

NEUAB Lähitieteiden opinnot (12 op)

Kliinisen neuropsykologin tulee hahmottaa roolinsa suhteessa lähitieteisiin ja osata yhdistää muiden tieteenalojen antamaa relevanttia tietoa neuropsykologiseen tapausjäsennykseen. Opinnot edistävät tietojen vaihtoa ja kommunikaatiota eri tieteitä edustavien ammattilaisten kesken.

NEUAB1 Neurotiede (3 op)

Tavoite ja sisältö: Opiskelija omaksuu neurotieteen keskeisen teorianmuodostuksen ja tutkimusmenetelmät sekä kliiniseen neuropsykologiaan liittyvää perustutkimusta ja sovelluksia.

Suoritustapa: Seminaaripäivät ja verkkotentti

Kirjallisuus: Lukukauden alussa ilmoitettava kokoelma artikkeleita ja verkkomateriaaleja

NEUAB2 Neurologia

NEUAB2a Aikuisneurologia (3 op)

Tavoite ja sisältö: Opiskelija tuntee kattavasti aikuisneurologian tutkimusmenetelmiä, sairauksia ja oireita, ja hahmottaa asiantuntijaroolinsa suhteessa neurologiaan.

Suoritustapa: Seminaaripäivät ja verkkotentti

Kirjallisuus: Soinila, S. & Kaste, M. (toim.) (2015). Neurologia. Helsinki: Kustannus Oy Duodecim. Helsinki.

<https://www.oppiportti.fi/op/opk04598>

NEUAB2b Lastenneurologia (3 op)

Tavoite ja sisältö: Opiskelija tuntee kattavasti lastenneurologian tutkimusmenetelmiä, sairauksia ja oireita, ja hahmottaa asiantuntijaroolinsa suhteessa neurologiaan.

Suoritustapa: Seminaaripäivät ja verkkotentti

Kirjallisuus: Pihko, H., Haataja, L. & Rantala, H. (toim.) (2014/2018). Lastenneurologia 1-3.p. Helsinki:

Kustannus Oy Duodecim. Helsinki. <https://www.oppiportti.fi/op/opk04615>

NEUAB3 Psykiatria (3 op)

Tavoite ja sisältö: Opiskelija perehtyy lasten ja aikuisten psykiatristen häiriöiden biologiseen perustaan ja oirekuvaan, neurologisten häiriöiden psykiatrisiin ilmentymiin sekä neuropsykiatrian lähestymistapoihin.

Suoritustapa ja kirjallisuus:

Yleiskatsaus aiheeseen haetaan alla mainittuun kirjallisuuteen tutustumalla. Kirjalliset ennako- ja/tai jälkitehtävät edellyttävät lisäksi 5-10 aihetta syventävään ajankohtaiseen tieteelliseen tutkimusartikkeliin perehtymistä.

American Psychiatric Association. (2013). Diagnostic and Statistical Manual of Mental Disorders. 5th ed. Washington, DC.

Lönnqvist, J., Henriksson, M., Marttunen, M., Partonen, T. (toim.) (2019/2021). Psykiatria. Helsinki: Kustannus Oy Duodecim. <https://www.oppiportti.fi/op/opk04497>

Kumpulainen, K., Aronen, E., Ebeling, H., Laukkanen, E., Marttunen, M., Puura, K. & Sourander, A. (2017).

Lastenpsykiatria ja nuorisopsykiatria. Helsinki: Kustannus Oy Duodecim. <https://www.oppiportti.fi/op/opk04607>

NEUB MENETELMÄOPINNOT (5 op)

Menetelmäopinnot koostuvat kaikille erikoisaloille yhteisestä kurssista (NEUB1 Erikoispsykologi asiantuntijana, 2 op) ja kahdesta erikoisalan omasta kurssista (NEUB2 Tutkimuksen metodologia, 2 op ja NEUB3 Lopputyöseminaari, 1 op). Erikoispsykologi asiantuntijana -opintojakso tukee neuropsykologin asiantuntijaroolin kehittymisen sisältökokonaisuutta. Tutkimuksen metodologia ja Lopputyöseminaari tukevat Lopputyön kokonaisuutta ja tuovat tutkimuksellista näkökulmaa koulutukseen.

Kirjallisuus:

Rooney, B.J., Evans, A.N. (2019). Methods in psychological research. 4th Ed. SAGE Publications.

https://helsinki.primo.exlibrisgroup.com/permalink/358UOH_INST/11k3puc/alma9934084984006253

Nelson, H. D. (2014). Systematic reviews to answer health care questions. Wolters Kluwer.

<https://ebookcentral.proquest.com/lib/helsinki-ebooks/detail.action?docID=2035685>

NEUB1 Erikoispsykologi asiantuntijana 2 op

Tavoite ja sisältö: Opiskelija hankkii valmiuksia sellaisissa kaikille erikoistuvilla tarpeellisissa ammatillisissa taidoissa, joihin perustutkinto, oman erikoisalan opinnot tai oma ammattikäytäntö työpaikkakoulutuksineen eivät anna riittäviä valmiuksia. Opintojaksojen teemat vaihtelevat (mm. kouluttajana toimiminen, tiedottaminen, oikeuspsykologia, johtaminen ja työnohjaus).

Suoritustapa: Suoritetaan valitsemalla yksi Psykonetin tarjoamista yhteisistä Erikoispsykologi asiantuntijana - kurseista.

NEUB2 Tutkimuksen metodologia 2 op

Tavoite ja sisältö: Opiskelija osaa analysoida perusperiaatteet erilaisista neuropsykologian tutkimusparadigmoista, tutkimusprosessin suunnittelusta, toteutuksesta, kirjoittamisesta ja eettisistä näkökohdista sekä soveltaa kriittistä ajattelua tutkimusten arvioinnissa.

Suoritustapa: Seminaariin osallistuminen sekä ennakko- ja/tai jälkitehtävien suorittaminen.

NEUB3 Lopputyöseminaari 1 op

Tavoite ja sisältö: Opintojakso tukee lopputyön aiheen valintaa, työn jäsentämistä ja prosessiluontoista kirjoittamista.

Suoritustapa: Osallistuminen seminaariin ja verkkotapaamisiin; oman työn esittely ja toisen osallistujan työn opponointi. Mikäli lopputyö liittyy tutkimushankkeeseen, voidaan korvata tutkimusryhmän keskinäisillä tapaamisilla.

NEUC LOPPUTYÖ (10 op)

Tavoite ja sisältö: Opiskelija perehtyy syvällisesti yhteen, itse valittuun ja oman asiantuntijuuden kehittymisen kannalta olennaiseen kliinisen neuropsykologian aiheeseen. Lopputyön valmistumisen jälkeen opiskelijalla on valmiudet oman osaamisensa kirjalliseen osoittamiseen tieteellisen argumentoinnin keinoin.

Suoritustapa: Oma osaamisaluetta syventävä, artikkelityyppinen lopputyö (esim. kirjallisuuskatsaus). Lopputyö voidaan korvata vertaisarvioidulla tutkimusjulkaisulla. Lopputyö voidaan hyväksymisen jälkeen julkaista neuropsykologian erikoistumiskoulutuksen omassa Neuropsy Open -verkkójulkaisussa

(<https://journals.helsinki.fi/neuropsyopen>).

NEUD KOULUTUKSEN ULKOPUOLINEN TYÖNOHJAUS JA TYÖKOKEMUS

Merkittävä osa kliinisen neuropsykologin erikoisammattilaisuutta syntyy opitun tiedon käytäntöön soveltamisen kautta. Työskentelytaitojen kehittyminen edellyttää monipuolista vuorovaikutteisuutta asiakkaiden, kollegojen ja ammatillisten viitekehysten piirissä. Optimitilanteessa ammatillinen kokemus kertyy erilaisista työtehtävistä niin arvioinnin kuin kuntoutuksen, ja sekä lasten, nuorten että aikuisten kanssa työskennellessä. Seuraavat vaaditaan koulutuksen aikana hankittaviksi muualta (ei lasketa opintopisteinä):

Työkokemus 4 vuotta, josta vähintään 3 vuotta neuropsykologian alan työkokemusta. Työkokemuksesta vähintään 1 vuosi on hankittava koulutuksen aikana. Työkokemuksesta puolet tulee olla kliinistä asiakas-/potilastyötä ja puolet voi olla neuropsykologian alaan liittyvää kliinistä tutkimustyötä.

Neuropsykologian alan työnohjausta vaaditaan yhteensä 120 tuntia ryhmätyönohjausena laskettuna (eli 90 tuntia yksilötyönohjaukseksi muutettuna). Koulutukseen sisältyy 30 tuntia ryhmätyönohjausta. Opiskelijan tulee itse hankkia puuttuvat 90 työnohjaustuntia. Yksilötyönohjaustunnit muutetaan ryhmätyönohjaustunneiksi jakamalla tuntimäärä luvulla 0.75. Työnohjaajalta vaaditaan neuropsykologian työnohjaajapätevyys. Mikäli työnohjaajalla on neuropsykologian erikoispsykologin koulutus tai vastaava (kliinisen neuropsykologian jatko- /täydennyskoulutus vuosilta 1983–1997) ilman työnohjaajapätevyyttä, hyväksytään 50 % työnohjauksesta. Tällaista työnohjausta voi olla korkeintaan puolet kaikesta työnohjauksesta. ET-kuntouttajaoikeuden omaavan psykologin, tai muiden kuin neuropsykologien antamaa työnohjausta ei hyväksytä neuropsykologian alan työnohjaukseksi.

Eurooppalaiseen erikoispsykologisertifikaattiin vaaditaan 150 tuntia työnohjausta. Koulutuksen edellyttämän 120 neuropsykologian alan työnohjaustunnin lisäksi koulutettava voi kirjata itselleen 30 tuntia myös muun kuin neuropsykologin (esim. kliinisen mielenterveyspsykologin, lasten ja nuorten erikoispsykologin, psykoterapeutin, työpaikan lähiesimiehen tms.) antamaa työnohjausta ja konsultointia.

3. Yhteystiedot

Professori Laura Hokkanen
Helsingin yliopisto
puh. 02941 29505
s-posti laura.hokkanen@helsinki.fi

Yliopistonlehtori (aikuisneuropsykologia) Hanna Jokinen-Salmela
Helsingin yliopisto
puh. 02941 29545
s-posti hanna.jokinen@helsinki.fi

Yliopistonlehtori (lastenneuropsykologia) Kati Rantanen
Helsingin yliopisto
puh. 02941 29408
s-posti kati.rantanen@helsinki.fi

Koulutussuunnittelija Helena Laurila
Helsingin yliopisto
s-posti meilahti-specialist@helsinki.fi